

ZEVENTIENDE EDITIE

CULTUURHISTORISCHE ZOMER 2023

Organisatie:

*Stichting De Aldenborgh, Kring Weert van het Koninklijk
Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap
en Geschied- en Heemkundige Kring „Land van Thorn“*

ALTWEERTERHEIDE, DINSDAG 4 JULI 2023

Gluren bij de burens ... in Altweerderheide

Aanvang: 19 uur in Kerk H. Hart van Jezus, Bocholterweg 112,
6006 TN Altweerderheide-Weert
Parkeersuggestie: rondom de kerk en aanpalende straten

Het jongste kerkdorp van Weert is het ontginningsdorp Altweerderheide (*Altwieërthei-j*) aan de Belgische grens.

Het dorp telde in 2022 ongeveer 1060 inwoners en heeft een oppervlakte van 3.000 hectare. Altweerderheide is vooral een agrarisch dorp. Het dorp dankt zijn naam aan het bos-, moeras- en heidegebied in het zuidwesten van Weert. *Alt* betekent oud, *Weerder* stamt af van de stad Weert en *heide* van de heidegronden; letterlijk vertaald is het dus Oudeweertseheide. De ontginning van het gebied rond Altweerderheide is pas begonnen in het begin van de twintigste eeuw. Dit leidde tot de bouw van verschillende boerderijen in het gebied. In de nabijheid bestond een kapel uit 1723. Later ontstond er een echte woonkern met het houten kerkje uit 1925 als centraal punt. Tot aan de Tweede Wereldoorlog woonden er slechts enkele tientallen gezinnen in de kleine woonkern rond de parochiekerk. Na de oorlog trokken veel jongeren uit het dorp weg om in de stad beter werk te zoeken.

Dit zorgde voor een leegloop van het dorp. Na de oorlog werd er een grensovergang met België geopend en werd er een verharde weg aangelegd, de Bocholterweg. Hierdoor ontstond een route van België naar Weert, waar veel Belgische arbeiders dankbaar gebruik van maakten. Maar ook veel Nederlanders, die werkten in de steenkoolmijnen in België, kozen vaak de weg door Altweeterheide. Nu is Altweeterheide vooral bekend als het groene hart van **Weert stad in het groen**. Met prachtige wandel- en fietsgebieden waarvan we deze avond een stukje van meekrijgen.

Tijdens gluren bij de burenen zal er aandacht zijn voor de binnenlandse migranten en pioniers die naar Altweeterheide kwamen, de opbouw van het landschap, een bijzonder Russisch verhaal, de ontstaansgeschiedenis van "De Paol" en het Bakkes van Klein Karelke in combinatie met Bolle Jan.

TONGERLO, DINSDAG 18 JULI 2023

Gluren bij de Buren ... in Tongerlo - Bree

Aanvang: 19.00 uur in de Sint-Pieterskerk, Dorpsstraat 10
Parkeersuggesties; vrij parkeren op het dorpsplein en de parking achter sporthal de Bongerd, Bosstraat 15

Tongerlo is het enige kerkdorp van Groot-Bree waarvan de dorpskern aan de oostzijde van de Zuid-Willemsvaart ligt. Dit kanaal, aangelegd in 1826, vormt aan de westkant de scheiding met Opitter. Het jaagpad langs de vaart is geïntegreerd in het fietsroutenetwerk en uitspanning "De Kieper" met terras biedt gelegenheid voor een aangename verpozing.

Tongerlo was op kerkelijk gebied een filiaal van Elen dat oorspronkelijk tot het patrimonium van Sint-Adelardus, neef van Karel de Grote, behoorde. Bij zijn dood circa 826 ging zijn erfenis naar de benedictijnenabdij van Corbie (Picardië, Frankrijk). De graven van Loon hadden de voogdij over de goederen van Corbie in deze streken. Zeker sinds de 13de-14de eeuw behoorde Tongerlo echter tot het domein van de

Alle activiteiten zijn GRATIS toegankelijk, tenzij anders vermeld.

graven van Loon, dat in 1366 overging in de handen van de prins-bischoep van Luik. Op juridisch gebied viel Tongerlo onder de bevoegdheid van de schepenbank van het naburige Opitter, die Loons recht sprak en in beroep ging bij het Oppergerecht van Vliermaal. De schepenbank zetelde beurtelings in Opitter en in Tongerlo.

Bezienswaardigheden: De gotische Sint-Pieterskerk uit de 15de en 16de eeuw werd op de fundamenten van een romaanse kerk gebouwd. Een gedeelte is bewaard gebleven in de muren van het koor. Op het einde van de 18de eeuw werd de kerk verbouwd. De toren werd gerestaureerd in 1868, de kerk in 1898 en in 1980 werd het geheel opnieuw volledig gerestaureerd. In het interieur is vooral het beeld van Maria met kind op de maansikkel belangrijk, een gesig-neerd werk van Jan van Steffenweert.

Als beekdalnederzetting langs de IJterbeek zijn de twee resterende watermolens: de Keyartmolen (1139) en de Galdermansmolen (1633) vermeldenswaard. De eerste is van het onderslagtype, later vervangen door een turbine. De tweede werd gebouwd als oliemolen.

In Tongerlo staat ook het geboortehuis (einde Kerkhofstraat) van romanschrijver Jaak Langens, de schepper van Rosse Lei. Deze figuur was een guitige kerel die met zijn streken Tongerlo en omgeving in de ban hield. Een gedenksteen in de gevel verwijst naar de schrijver die in 1892 te Tongerlo geboren werd. Jaak Langens overleed in 1965 te Merksem. Zijn meest bekende romans zijn "Rosse Lei", "Een Leeuw uit de Kempen" en "De Kermis van Tante Catho". Merkwaardig is dat deze kleine gemeenschap meer schrijvers telde: Jan Mathijs Ballings, Martinus Ballings, de erg omstreden Jaak Boonen, Lambert Engelen (borstbeeld aan de kerk) en Martinus Stoffels. Onderwijzer Jozef Theu-wissen steunde dit literair talent door samen met pastoor Steyvers een vrije bibliotheek op te richten die later zou uitgroeien tot een modelbibliotheek onder de naam "het Flambeeuwke", nu het onder-komen van de Geschied- en heemkundige kring Groot-Bree.

DAGEXCURSIE ALDENBORGH DONDERDAG 27 JULI NAAR OVERASSELT, NEDERASSELT EN GRAVE

De zomere excursie gaat dit jaar naar de gemeente Heumen en Grave. We zullen in Overasselt, gemeente Heumen, ontvangen worden door de burgemeester en ons lid, mr. Joeri Minses. Na een historische inleiding gaan we naar de koortsboom van Sint Walrick, waar een korte vertelling zal plaatsvinden over de oude mythes rond deze plek (Karel V, Hoemannen, wonderbaarlijke genezingen).

Verder bekijken we de vestingwerken van Prins Maurits van 1602 en bij Nederasselt is tegenover de vestingstad Grave de plek van het Kroonwerk van Menno van Coehoorn uit 1701. 's Middags bezoeken we de vestingstad Grave, waar de beroemde Peel Raamstelling begint.

Meer info: www.dealdenborgh.nl

SWALMEN, DINSDAG 1 AUGUSTUS 2023

Gluren bij de Buren, ... in Swalmen

Aanvang: 19:00 uur in de St. Lambertuskerk aan de Markt, in het centrum. De kerk is vanaf richting Roermond goed te zien. Vanaf Reuver richting "Centrum" aanhouden.

Inloop in de kerk vanaf 18:30 uur. Er is overal vrij parkeren.

Dichtbij de kerk zijn twee parkeerplaatsen. Een tegenover het zorgcentrum St. Jan Baptist aan de Neerstraat en de andere aan een straat met de naam "In de Häöfkes"

Swalmen ligt op de oostoever van de Maas, dicht tegen de grens met Duitsland. Het riviertje de Swalm meandert van daaruit door een gevarieerd landschap richting Maas.

Swalmen, in het Limburgs *Zjwame*, was tot 2007 met de kerkdorpen Boukoul en Asselt een zelfstandige gemeente. In dat jaar raakte het

Alle activiteiten zijn GRATIS toegankelijk, tenzij anders vermeld.

zijn zelfstandigheid kwijt en werd deze plaats bij een gemeentelijke herindeling toegevoegd aan Roermond. Swalmen, etappeplaats in de bekende Pieterpad route, is erg in trek bij wandelaars en recreanten vanwege zijn uitgestrekte natuurgebieden en talrijke monumenten. Wat dit laatste betreft noemen we bv. de Grafheuvels uit de Bronstijd, de Romeinse weg, monumentale juweeltjes zoals de grote carréboerderijen en het beschermd dorpsgezicht Asselt maar ook het schitterend gelegen kasteel Hillenraad in Boukoul.

Na een welkomswoord in de kerk nemen gidsen u mee op een reis door de tijd en vertellen ze op vijf plaatsen telkens 10 minuten over de geschiedenis van een markant punt. Daarna draaien we volgens het carouselmodel door naar het volgende punt.

Aan bod komen: de R.K. St.Lambertuskerk, de watermolen, de Swalmbrug, (zie foto) het Mathieu Cordangpark met omgeving, en het dokter Crasbornplein.

In 16e eeuw wordt al melding gemaakt van deze Swalmbrug met daarop een standbeeld van de H.Nepomucus. En dan wilt u natuurlijk weten waarom er een beeld van deze heilige uit Bohemen op deze historische brug werd geplaatst. We gaan het u vertellen!

En wist u dat de eerste auto van Nederlands fabrikaat uit Swalmen komt en geproduceerd werd door een bedrijf dat dit jaar 150 jaar bestaat?

Kom luisteren en verbaas u.

Twee van de vijf boeiende onderwerpen die we u deze avond presenteren. En dat doen we graag.

Van harte welkom in Zjawame!
www.maas-enswalmdal.nl en mhvs.nl

WESSEM, DINSDAG 8 AUGUSTUS 2023

Gluren bij de Buren, ... in Wessem

Aanvang 19.00 uur in de Sint Medarduskerk, Kloosterlaan
Parkeersuggesties: Kloosterlaan, parkeerplaats Maasdijk
(vrij parkeren)

Van de vele bijzondere ijkpunten die Wessem rijk is gaan we er door middel van een wandeling een vijftal onder het vergrootglas bekijken. De totale afstand is iets meer dan 1,5 km. Het parcours is rolstoel- en rollatorvriendelijk.

- Het pronkstuk is de mooie gotische kerk, verwoest in november 1944 en gerestaureerd door architect Frits Peutz. Hij heeft zich bij de restauratie laten leiden door de archeologische vondsten en heeft de twee voorgaande kerken zichtbaar gemaakt. De sluitsteen in de apsis, een tetramorf, een wijwatervat dat geschonken is door paus Leo de 13de, en de Venus van Wessem, tijdens de restauratie gevonden, zijn enkele toppers.
- Het koeienmonument van Dolf Wong dat "De wijze koeien van Wessem" voorstelt, zoals in een artikel van de Katholiek Illustratie van 1934 staat. Koeien die tot 1954 zelfstandig naar de Koeweide of de stal liepen.
- Het havenmonument van Wim Rijvers en de eerste brug in Nederland, die via uitbouw is gebouwd en de oude en nieuwe haven.
- Het oude markante Marktplein met zijn uit maasstenen geplaveid gemeentewapen, gemaakt door Baerke Dierx. Het oude gemeentehuis van architect Lemmens en de aanbouw van architect Corbey uit Thorn.
- De Steenweg met zijn grote handelshuizen van 1613 in Gelderse stijl laten het rijke verleden zien.

Kortom: In de oude en de nieuwe portus aan de Maas valt u van de ene verbazing in de andere.

BOCHOLT, HET VERHAAL OVER HET KANAAL DONDERDAG 17 AUGUSTUS 2023

Aanvang: 14.00 uur in het Brouwerijmuseum,
Dorpsstraat 53, 3950 Bocholt.
Parkeersuggestie: Kerkplein Bocholt. Entree gratis.

De geschiedenis van onze regio is de laatste 2 eeuwen onlosmakelijk verbonden met de Zuid-Willemsvaart.

Het kanaal dat scheidt en verbindt.

Wie meer wil horen over de geschiedenis van dit kanaal is welkom op het mini-symposium "Het verhaal van het kanaal"

Het programma ziet er als volgt uit:

Alfons Bruekers:

Fossa Peellandia, het oudste onvoltooide kanaal.

Joost Welten:

Le Grand Canal du Nord, een droom van Napoleon.

Cees Verhagen:

De geschiedenis van de Zuid-Willemsvaart.

Wim Cuppens:

Het kanaal lokaal, invloed en gevolgen voor de lokale bevolking.

Filip Moreau:

*De strategische rol van de Zuid-Willemsvaart,
aansluiting met de Peel-Raamstelling*

Meer info: www.dealdenborgh.nl 00 31 (0) 6 53 28 46 65

HUNSEL, DINSDAG 22 AUGUSTUS 2023

Gluren bij de buren ... in Hunsel

Aanvang: 19.00 u. in de St. Jacobus de Meerderekerk
Jacobustraat 14 - 6013 RK Hunsel
Parkeergelegenheid; parkeerplaats bij de kerk

Hunsel, een klein kerkdorp in Midden-Limburg, grotendeels agrarisch gebied in de gemeente Leudal met ca. 950 inwoners. Hunsel ligt op een hoogte van 30 meter; dwars door Hunsel stroomt de Uffelse Beek. Hunsel heeft een rijk verenigingsleven, kampeerplaatsen, woon-/zorg-complex, zorgboerderij en enkele oude boerderijen.

De Sint Jacobus de Meerdere Kerk ligt aan de "Jacobus de Compostella-route" komend vanuit Den Helder-Amsterdam-Den Bosch-Weert-Hunsel en zo door naar Maastricht.

Een dorp met veel vrijwilligers o.a. voor de speeltuin "Zeevershof"; de Sint Jacobus de Meerdere kerk, het park Velter, Wereld Oorlog II monumenten, de Groels- en Óngerbrögker kapel.

BEZOEK DE MAASLANDSE PAREL EXPO 125 JAAR SINT-MARTINUSKERK KESSE- NICH 1898-2023

Kerkstraat 10 - Kessenich-Kinrooi
Open: iedere zondag tot en met 10 september

De Sint-Martinuskerk van de Kinrooise deelgemeente Kessenich viert haar 125ste verjaardag met een bijzondere expo. Alles werd uit de kast gehaald om van deze tentoonstelling een onmiskenbare blikvanger te maken.

Waar anders kan deze expositie beter plaatsvinden dan in het schitterende neogotische interieur van deze 'parel van het Maasland'?

Het interieur van het kerkgebouw kreeg in 1992 een flinke opfrisbeurt door het zogeheten gomproject. Verschillende dorpsgenoten/vrijwilligers namen de binnenkant van de Sint-Martinuskerk stevig onder handen en versleten hiervoor maar even 5.800 gommen. Muren werden handmatig schoon gegomd en werden zo ontdaan van vuil en roetresten. Ook de muurschilderingen werden gerestaureerd. Dit alles was zonder twijfel een regelrechte titanenklus.

De kerkdeur staat altijd open. Binnenwippen kan dus naar

believen om een blik te werpen op het kleurrijke interieur.

Expo: elke zondag tot 10 september van 10 tot 17 uur te bezichtigen. Wil je graag een rondleiding met een gids, dat kan telkens om 14 uur (€4 p.p.).

De slotdag op 10 september valt niet toevallig op Open Monumentendag. Als afsluiter zijn er ook dan drie rondleidingen: van 10.30 tot 11.30 uur, van 13.30 tot 14.30 uur en van 15.30 tot 16.30 uur.

Meer info en aanvragen voor rondleidingen mogelijk via www.visitkinrooi.com

BOCHOLT, ST.-LAURENTIUSKERK FOTOTENTOONSTELLING VAN DE ZUSTERS TRAPPISTINNEN VAN KLAARLAND

Van 3 juni tot en met 1 oktober 2023 kan u dagelijks tussen
10-17 uur in de **St.-Laurentiuskerk, Kerkplein, Bocholt**
de tentoonstelling bezoeken met
foto's van de zusters van PRIORIJ KLAARLAND

een creatie van de vermaarde
Studio Leyssen Photograph

THORN, ZATERDAG 16 SEPTEMBER 2023 **350-JARIG BESTAAN VAN** **DE KAPEL ONDER DE LINDEN**

IN DE WEEK VAN VRIJDAG 8 t.e.m. ZATERDAG 16 SEPTEMBER
wordt het 350-jarig bestaan van de Kapel onder de Linden
in Thorn herdacht.

De herdenking gaat gepaard met een aantal missen die in de Kapel worden opgedragen. Daarnaast vinden diverse evenementen in de Abdijkerk plaats, waaronder een feestelijke opening van de week op 8 september, een voorstelling van een Vlaamse "verbeeldenaar" op 9 september en een afsluitend concert op 16 september. De GHK "Land van Thorn" verzorgt op maandag 11 september, om 20.00 uur een lezing over Mariadevotie en Marialiederen in Zuid Nederland. Hoogtepunt van de feestweek wordt gevormd door een grote jubileumprocessie en belevingsstoet, op zondag 10 september, om 14.00 uur, waarbij het beeld van Maria, OLV onder de Linden, feestelijk vanuit de Abdijkerk naar de kapel wordt gedragen.

Meer informatie over de feestweek is te vinden
op www.350jaarkapelonderdelinden.nl

Meer info: www.dealdenborgh.nl 00 31 (0) 6 53 28 46 65